

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В КАНАДІ
516 The Kingsway, Toronto, ON M9A 3W6 Canada – ntsh.ca@gmail.com

ЧИСЛО 18 (22)

грудень 2019

Зоя Лісовська, *Колядка*, 1957.

*З Різдвом
Христовим
і Новим Роком*

бажаємо
ВСІМ НАШИМ ЧЛЕНАМ
І ПРИХИЛЬНИКАМ ТА ЇХ
РОДИНАМ

*ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО
НОВОГО РОКУ!*

Христос Раждається!

Дирекція НТШ в Канаді

СЛОВО ГОЛОВИ

Вельмишановні і Дорогі Члени
і Прихильники НТШ!

Хай Різдво з колядою до Вас завітає,
щастям безмежним Вас благословляє.
Хай Новий Рік з добром до Вас прийде,
здоров'я, радість принесе.

Від імени Дирекції і Контрольної
Комісії вітаю Вас у цей святочний час
Різдва Христового і Богоявлення і бажаю
веселих свят і радісної коляди. Нехай
святочна ця пора принесе Вам вдово-
лення, надхнення і силу. Нехай настане
мир в Україні і на землі.

Для Наукового Товариства ім. Шев-
ченка в Канаді 2019 рік був особливим
тому, що цього року нашому Товаристві
сповнилося 70 років діяльності. 1-го
жовтня 1949 року в Торонті, українські
науковці недавно прибули з повоєнної
Європи до Канади заснували відділ
Наукового Товариства ім. Шевченка в
Канаді. Це було продовженням діяль-
ності Товариства ім. Шевченка створе-
ного 1873 року у Львові, але рівночасно
це було початком чогось нового на
канадійській землі.

Засновниками та першими діячами
в Канаді були: д-р Володимир Бригідер,
біолог, професор Львівського Медичного
Інституту; д-р Євген Вертипорох, хемік,
професор університету в Данцігу; д-р
Ярослав Пастернак, археолог і професор
Греко-Католицької Богословської
Академії; д-р Іван Тесля, географ і
педагог, професор Українського
Вільного Університету в Мюнхені; д-р
Іван Німчук, редактор ряду українських
часописів. Окрім науковців було двох

інженерів і громадських діячів: Андрій Палій, бувший директор Маслосоюзу в Галичині та Омелян Тарнавський, директор видавництва у Кракові.

Установчі Збори, 1 жовтня 1949. Зліва: О. Тарнавський, Я. Пастернак, В. Бригідер, Кир Изидор Борецький, Є. Вертипорох, І. Тесля, А. Палій.

Першим і довголітнім головою був д-р Євген Вертипорох (1949-1973). Відтак головами були: д-р Богдан Стебельський (1973-1994), д-р Володимир Мацьків (1994-2000), а від грудня 2000 року, д-р Дарія Даревич.

Від початків головним завданням НТШ в Канаді було:

1. Плекати українську науку в усіх ділянках людського знання беручи до уваги ті дисципліни, що не могли вільно розвиватися на рідних землях під гнітом окупанта.
2. Зберігати цінності української духовної і матеріальної культури.
3. Репрезентувати українську науку перед чужинецьким світом.

Для здійснення цілей, Товариство започаткувало наукові конференції та доповіді. Це дало можливість членам представити свої наукові праці вперше в Канаді. Перша Наукова Конференція відбулася 3-го вересня 1950 року в приміщенні Українського Відділу Канадійського Легіону, вул. Квін Захід в Торонті і на ній виголошено 17 доповідей. Перша конференція в Монреалі відбулася 27-28-го лютого 1954 р., а в Едмонтоні 18-19-го лютого 1956 р. І так за 70 років праці згідно з приблизним

обчисленням, відбулося понад 130 конференцій. Скільки було доповідей ще варто підчислити. Але згідно з приблизним підрахунком тільки від 2001 до 2019 р. відбулося 311 доповідей. З того в Торонті 186, Монреалі 45, Едмонтоні 68 та Оттаві 12.

Святкування 70 ліття НТШ розпочалися 24-го серпня в Едмонтоні конференцією “Мова, культура і соціум в Україні та діаспорі”. Відтак 1-го грудня відбулася Ювілейна Конференція “70 ліття НТШ: Підсумки і перспективи” в якій участь взяли представники всіх Осередків. На святкування приїхала голова НТШ в Америці, д-р Галина Гринь. Відео привіти наспіли з НТШ в Україні від голови, проф. Романа Кушніра і заступників – проф. Дмитра Федасюка і проф. Лідії Бойчишин та з НТШ в Європі від голови адв. Стефана Дуніковського. Від голови Товариства в Словаччині, д-ра Владислава Грешлика і від голови в Австралії, проф. Марка Павлишина одержано писемні привіти, які відчитав секретар, Ігор Томків. Також одержано відео-привіт від голови Осередку в Едмонтоні, проф. Алли Недашківській. На Конференції вручено грамоти почесного члена, дійсних членів та членів кореспондентів. Інформації і програму подано окремо.

Як відомо ми також продовжуємо традицію наукових доповідей. Разом цього року відбулося 21 доповідь, з того 9 в Торонті, 6 в Едмонтоні, 5 в Монреалі та одна в Оттаві. Список подано окремо.

Товариство плянує продовжити ювілейні святкування в 2020 році ще однією традицією. Почавши від 18 березня 1951 р. щороку відбувалися Шевченківські конференції, сесії та доповіді. На першій було 5 доповідей. Друга відбулася 30 березня 1952 р. Тому продовжуючи традицію шевченківських доповідей Дирекція рішила запросити одного з відомих молодих дослідників Шевченка,

д-ра Олександра Бороня з Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної Академії наук України в Києві. Перша доповідь на тему, що нового в дослідженні біографії, творчості і спадщині Шевченка відбудеться в Торонті, 6-го березня 2020 р., відтак д-р Боронь матиме доповіді в Едмонтоні, Вінніпезі, Монреалі та Оттаві. Щоб уможливити його приїзд і доповіді у всіх Осередках і Вінніпезі (де нема осередку) ми одержали фінансову підтримку від Шевченківської Фундації.

А тепер дещо про нашу діяльність 2019 року. Як знаєте Річні Загальні Збори Товариства відбулися 5 квітня о год. 7:30 веч. у Пластовому Домі ім. Гуцуляків в Торонті. Присутніх членів було 25. Крім того було три голови на телефонічному зв'язку, а саме: д-р Алла Недашківська, Осередкова в Едмонтоні, д-р Люба Жук, Осередкова в Монреалі та д-р Микола Біланюк, Осередковий в Оттаві. Одержано 22 уповноважених голосів від членів з цілої Канади. Від Дирекції звітували Д. Даревич, голова, і Т. Джулинська, фінансовий референт. Осередкові розповіли про працю Осередків.

Учасники Річних Зборів. Сидять: І. Томків, І. Винницька, Т. Кознарський, М. Дичок, Д. Даревич, Т. Джулинська, М. Трофименко, Х. Стоділка-Цурковська, Д. Турчин-Дувірак. Стоять: М. Сварник, О. Кунанець, Х. Колос, М. Граф'як, Й. Сірка, М. Зарицький, Г. Костюк, М. Стех, А. Сірка, О. Дольницький, О. Купловська, Данило Даревич, С. Березовська, Ю. Даревич, Б. Колос. Відсутня: Т. Ківшар.

Цього року Дирекція надала видавничу субсидію у сумі \$5,000 на видання книжки Джесики Зихович *Superfluous Women: Art, Feminism, Revolution in 21st Century Ukraine*, Видавництво Торонтонського університету. З огляду на це, що 2018 року не надано фінансування на наукове видання Дирекція рішила використати ті гроші на другу дослідчу стипендію цього року. Стипендії одержали докторанти: мгр. Ольга Зайцева-Герц, Університет Альберти в Едмонтоні, "Singing between Continents: Music Elements from Homeland and Pluralism in the Songs of Ukrainian Emigrants to Canada" і мгр. Максим Свеженцев, Університет Вестерн в Лондоні, Онтаріо, "The 'Phantom Limb': Russian Settler Colonialism in Post-Soviet Crimea, 1990-1997."

Прошу допомогти нам розповсюджувати інформацію про наукову стипендію і фінансову підтримку наукового видання. Пригадую, що реченці надіслання аплікацій: 30-го квітня 2020 р. Докладні інформації подано на вебсторінці НТШ.

Дирекція продовжує співпрацю з Управою Українського Бібліотечного Товариства в Торонті та НТШ в Україні над проєктом оцифрування видань особливо книжок виданих в Канаді.

Також Дирекція продовжує поміщувати інформації про доповіді та конференції на вебсторінці Товариства, яку провадить інж. Олесь Дольницький. Там знайдете відео-записи всіх імпрез Товариства в Торонті на ЮТюб каналі НТШ. Вихід найбільше доступний з вебсторінки НТШ www.ntsh.ca або з youtube shevchenko scientific canada. Заохочуємо всіх відвідати інтернетну мережу Товариства.

Подаємо до відома, що Дворічні Загальні Збори НТШ з вибором голови і дирекції відбудуться спочатку квітня. Прошу слідкувати за повідомленням.

Кінчаючи сердечно дякую всім нашим жертводавцям. Ваша фінансова підтримка уможливило діяльність Товариства особливо надання дослідчої стипендії та видавничої субсидії. На жаль коли ми перейшли на збирання внесків через інтернет, дуже підупали пожертви наших членів. Давніше багато членів висилали чеками не тільки вкладку, але також додавали пожертву. Тепер висилаючи вкладку інтернетом це не можливо зробити. Треба робити окремо чеком через пошту або інтернетом кредит картою або через "PayPal". За всі пожертви Товариство висилає посвідки звільнення від податків.

Закликаємо всіх членів в цей Ювілейний Рік зложити пожертву на НТШ. Також є можливість стати спонсором додаткової стипендії чи видавничої субсидії.

Велике спасибі Фондації "Будучність" і Українському Культурному Центрові за фінансову підтримку доповідей в Торонті і надання можливості відбувати доповіді в престижному приміщенні Олд Милл. Дякуємо Об'єднанню Колишніх Вояків УПА за щедру пожертву.

Щира подяка всім спонсорам Ювілейних Святкувань, а саме: Фондації Гуцуляків, Фондації "Будучність", Фондації ім. О. Ольжича, Шевченківській Фондації, Українській Кредитовій Спілці в Торонті і Фондації ім. о. Маріяна і д-ра Романа Цурковських.

Тому, що Товариство не має змоги загостити до членів і прихильників з колядою ми заохочуємо всіх Вас не забувати про нас у цей святочний час і переслати коляду чеком поштою на адресу вгорі, або електронно через вебсторінку НТШ www.ntsh.ca і "DONATE". Будемо щиро вдячні.

Христос Раждається!

д-р Дарія Даревич, голова НТШ-К

ПІДВИЩЕННЯ В ЧЛЕНСТВІ

Дирекція надала найвище відзначення НТШ, **Грамоту Почесного Члена НТШ** проф. ФРАНКОВІ СИСИНОВІ за вельми вагомий вклад у розвиток української історіографії, особливо за керівну роллю у виданні англійською мовою *Історії України-Руси* М. Грушевського.

Грамоти Дійсного Члена одержали: д-р ХРИСТИНА ДЕРЖКО, секція біології і медицини і ЮРІЙ ЛУГОВИЙ, секція мистецтвознавства

Грамоту Члена Кореспондента одержали: ІРЕНА БЕЛЛ, секція філологічна, д-р ЛАРИСА БІЛОУС, секція історично-філософічна, ОЛЕКСАНДРА ГАВРИЛЮК, секція філологічна, д-р ЕРНЕСТ ГИЙДЕЛ, секція історично-філософічна, д-р НАДЯ ДЕМКО, секція біології і медицини, д-р ІРИНА КЛИМЕНКО, секція суспільних наук, д-р АРТЕМ ЛУГОВИЙ, секція біології і медицини, д-р ОЛЬГА ПРЕССІЧ, секція філологічна, д-р ЮРІЙ РАРОГ, секція історично-філософічна.

ДОПОВІДІ В ЕДМОНТОНІ 2019

13 березня

Анатолій Круглашов (Чернівці): "Інтеграційні устремління України: пройдений шлях і завдання на майбутнє"

29 березня

Марина Романець (Принс Джордж): "Незалежність та еротизація українського культурного простору"

10 квітня

Олексій Полегкий (Едмонтон): "Україна між популізмом і реваншем: українське суспільство та вибори 2019"

20 вересня

Віталій Чернецький (Лоренс, Кензес): "Український кінематограф і мовне питання: від Довженка до сьогодні"

24 жовтня

Ірина Скубій (Харків): "Вчитися споживати "по-радянськи": нові практики споживання в раннорадянську добу"

20 листопада

Анастасія Реутенко (Львів): "Популізм: чого ми не розуміємо"

ДОПОВІДІ В ОТТАВІ 2019

10 грудня

д-р Сергій Квіт з Києва: "Мінський процес на тлі зустрічі в Парижі", разом з відділом ЛВУ

ДОПОВІДІ В МОНТРЕАЛІ 2019

3 лютого

д-р Юрій Мончак, професор медицини Університету МекГілл та Монреальського Університету, науковий директор Центру Молекулярної Патології Медичного Центру Університету МекГілл: "Методи лікування Левкемії ХЛЛ: Досвід Центру Молекулярної Патології в Монреалі"

5 травня

д-р Галина Кришталь, викладачка Інституту богословської освіти в Монреалі (L'institut de formation théologique de Montréal): "Тідність і покликання жінки на основі вчення Папи Йоана Павла II"

19 жовтня

д-р Хистина Береговська, кандидат мистецтвознавства, докторантка Львівської національної академії мистецтв, старший викладач Національного університету «Львівська Політехніка»: "Страсті Христові Василя Курилика" (у співпраці з канадським турне презентації її книжки *Страсті Христові Василя Курилика* спонзороване Інститутом св. Володимира в Торонті)

27 жовтня 2019

д-р Ірина Дмитришин, завідувачка катедри українських студій в Інституті

Східних Мов і Цивілізацій в Парижі, авторка й перекладачка: "Квітучий Сад під час Голодомору: що говорив про Україну Едуард Ерріо в 1933 році"(у співпраці з Канадським Інститутом Українських Студій і Конгресом Українців Канади - відділ Монреаль)

Управа Осередку, члени і гості, 19 жовтня. Спереду з ліва: Р. Гаврилюк, Н. Гаврилюк, Г. Кришталь, Х. Береговська (доповідачка), Л. Жук, О. Гаврилюк, Р. Жук. Ззаду: О. Сушко, Ю. Мончак, О. Чехут, М. Цап, І. Жук.

29 грудня

д-р Антуан Аржаковський, історик та богослов, професор, директор із наукових досліджень Коледжу Бернардинів у Парижі, співзасновник Інституту екуменічних студій УКУ, автор багатьох публікацій, монографій й книжок: "Деклярація інтелектуалів комісії «Правда, справедливість та встановлення миру між Україною і Росією за посередництвом Євросоюзу»"

ДОПОВІДІ В ТОРОНТІ 2019

8 лютого

д-р Ірина Скубій, історик, стипендіантка програми П. Яцика при Торонтонському університеті: "Споживання в Радянській Україні в 1920-1930-ті роки: між ідеологією та виживанням"

1 березня

д-р Юрій Рарог, кандидат історичних наук, дослідник трансформаційних

процесів: “Диктатори «камікадзе» - уроки історії”

29 березня

д-р Максим Тарнавський, професор Торонтонського університету, дослідник української літератури: “Звідки взявся шевченковий *Кобзар*?”

12 квітня

д-р Олександр Фісун, доктор політичних наук, стипендіант програми П. Яцика при Торонтонському університеті: “Політична система України після Євромайдану”

31 травня

д-р Рената Конрад, професор Оперативної та індустріальної інженерії, Ворстер політехнічний університет, член державних дорадчих комітетів США: “Торгівля людьми: Виклики протидії і потенціал застосування аналітичних засобів”

21 червня

Доповіді і громадська зустріч – д-р Олександр Романко і студенти з України: “Канада-Україна: наукові стажування 2019 - Mitacs Globalink Research Internship Program”

27 вересня

Всеволод Соколик, автор, дослідник, викладач, ентузіаст історії спорту: “Спортова спадщина канадських українців: досліді і документація”

24 жовтня 2019

Всеч. мит. д-р Борис Гудзяк і презентація 5-го тому англomовного видання *Історії України-Руси* М. Грушевського разом з Центром дослідження української історії ім. П. Яцика при КІУС, Освітньою фундацією П. Яцика, Інститутом східно-християнських студій ім. мит. А. Шептицького.

5 листопада 2019

д-р Оля Гнатюк і д-р Роман Висоцький українські науковці з Польщі: “Українське місце в Європі: нове розуміння міжвоєнної історії України (1921-1939)” разом з Освітнім центром вивчення Голодомору при КІУС (HREC).

КОНФЕРЕНЦІЇ

ЕДМОНТОН: 24-го серпня

“Мова, культура і соціум в Україні та діаспорі”, Інститут св. Івана, разом з Альбертським товариством сприяння розвитку українських студій (АТСПУС)

Доповідачі та учасники конференції, 24 серпня: зліва – Ю. Кисла, Л. Цимбала, І. Скубій, Т. Іванченко, Б. Гарасимів, О. Гончарова, В. Кохан, Л. Недашківська, А. Недашківська, Б. Горіх, О. Сіваченко, О. Полегкий, Н. Шаповал, В. Полковський, І. П. Химка, А. Горняткевич, Я. Балан

ТОРОНТО: 1-го грудня

“70 ліття НТШ в Канаді: підсумки і перспективи”, Олд Милл.

Відкриття і привіти

Надання грамот

д-р **Дарія Даревич**, “Дешо з історії НТШ в Канаді”

Круглий стіл “Роля НТШ в Канаді в майбутньому”, предсідник: проф. **Марта Дичок**. Дискутант: проф. **Юрій Мончак** (Монреаль), д-р **Микола Біланюк** (Оттава), проф. **Тарас Кознарський** і д-р **Олександр Романко** (Торонто), д-р **Лариса Білоус**. Едмонтон
Доповіді: предсідник: д-р **Дагмара Турчин-Дувірак**.

• д-р **Олег Романишин** (Торонто): “Чи Голодомор 1932-1933 ‘Спільна трагедія народів ССРСР’?”

• д-р **Ернест Гийдел** (Едмонтон): “Апология українського гетто: Невідомі дискусії Івана Лисяка-Рудницького з Марком Антоновичем та Любомиром Винаром про стан української діаспори”

- мгр. **Ольга Зайцева-Герц** (Едмонтон):
“Музичні елементи рідного краю та плуралізм гібридних пісень українських емігрантів в Канаді”
- мгр. **Максим Свеженцев** (Лондон):
“Росіяни прийшли, щоб залишитися: Переселенський колоніалізм в Криму”

Дирекція, предсідники і доповідачі, Конференція 70 ліття, 1 грудня 2019. Сидять: О. Романишин, Т. Джулинська, Д. Даревич, Г. Гринь, президент НТШ в Америці, М. Дичок, Д. Турчин-Дувірак. Стоять: Е. Гийдел, М. Свеженцев, О. Зайцева-Герц, Ю. Мончак, Х. Колос, О. Басмат, Г. Костюк, С. Березовська, Т. Кознарський, І. Томків, Л. Білоус, О. Романко, Б. Колос, М. Біланюк.

Члени НТШ з всеч. мит. Борисом Гудзяком, 5 листопада на презентації 5-го тому *Історії України-Руси* Грушевського: О. Романишин, М. Дичок, Д. Даревич, Х. Колос, І. Томків, мит. Б. Гудзяк, Л. Бойчишин (заступник голови НТШ в Україні), Т. Джулинська, Ф. Сисин (директор і головний редактор видання).

ПОЖЕРТВИ НА НТШ

- \$1,370 Таня Джулинська
- \$705 Олександр Романко
- \$200 Михайло Бохно, Люба Жук,
- \$195 Дарія Даревич
- \$100 Іриной Жук, Валентина Розлин
Галина Сидоренко, Ігор Томків,
Анна Троян
- 75 Дагмара Турчин-Дувірак,
Богдан Шухевич
- 25 Леонід Коровник, Ксеня Мариняк
Люба Пендзей, Олег Романишин,
Олександра Храплива Щур,
- 15 Марта Дичок

\$5,000 Марта Гарнавська на Журнал перекладів - *Ukrainian Literature: Journal of Translations*.

- \$6,000 Фундація “Будучність”
- \$5,000 Фундація Гуцуляків
Alberta Ukrainian Commemorative
Society (Осередок в Едмонтоні)
- \$3,750 Шевченківська Фундація
- \$2,000 Об’єднання Колишніх Вояків
УПА
- \$1,000 Фундація ім. О. Ольжича
- \$500 Українська Кредитова Спілка в
Торонті
Фундація о. Маріяна і
д-ра Романа Цурковських

ЩИРО ДЯКУЄМО ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ!

ОСОБЛИВА ПОДЯКА

Українському Культурному Центрові і Фундації «Будучність» за підтримку доповідей в Торонті.

Запрошуємо відвідати
вебсторінку НТШ – www.ntsh.ca